

Реферат на тему: "Трагедія особистості в романі "Хіба ревуть вопи як ясла повні?" Панаса Мирного"

Панас Мирний

Реферат

на тему:

Трагедія особистості

в романі "Хіба ревуть вопи,

як ясла повні?" Панаса Мирного

Трагедію особистості Панас Мирний відбив уже в назві – при виданні 1903 р, в Україні твір був названий "Пропаша сила". У романі, за визначенням І. Франка, "змальовано майже столітню історію українського села", розкрито тогочасну дійсність в усіх її складностях і суперечностях. В алегоричній назві "Хіба ревуть воли, як ясла повні?" звучала головна ідея: воли – символічний образ уярмленого селянства – не ревли б, якби було що їсти й пити.

Трагедію особистості найповніше відтворено у долі Чіпки, Грицька, Максима, Мотрі. Інші персонажі – Галя, Христя, баба Оришка – сприяють рельєфнішому відтіненню головних характерів. Треті – Лушня, Матня, Пацюк, Порох. Чижик, Явдоха, генеральша, Кряжов, пан Польський, хоча і є епізодичними, дали змогу авторові передати сутність тогочасних суспільних тенденцій та психологічно увиразнити причини трагедії особистості.

Складна композиція роману, яку академік Олександр Білецький назвав "будинком з багатьма прибудовами і надбудовами", підпорядкована меті якнайширше показати соціальні умови життя селянства і мотивувати поведінку героїв, розкрити, що ж саме штовхало селян на слизьку дорогу, калічило їх душі, нівечило мораль, тобто спричинило трагедію.

У центрі роману образ Чіпки – невтомного шукача правди, котрий зійшов на криву стежку боротьби і став "пропашою силою". Син зневаженої селянки. Чіпка зростає в злиднях, в умовах недоброзичливості й ворожості. Ровесники глузують з нього. Коли багатій Бородай за впертість прогнав Чіпку з роботи, він "поніс у серні гірке почуття ненависті на долю, що поділила людей на хазяїна й робіт-ника...". Кожний з етапів життя Чіпки виразно окреслений завдяки тонкому психологічному аналізу його поведінки. Різкі переходи від сподівань щасливо жити на своєму добрі до гірких розпачливих настроїв розкривають збентежену душу героя. Надто вразила кривда Чіпку, коли за право працювати на власній землі чиновник цинічно вимагає хабара. У цей момент Чіпка втратив віру у справедливість. У його серці вже вкотре закипіла ненависть, на жаль, не лише до гнобителів, а й до всіх людей.

Звідси – сліпе, стихійне бунтарство зневаженої, обікраденої людини. Роздумуючи

над особистою долею, над всенародним лихом, Чіпка все глибше усвідомлює соціальні корені пануючої несправедливості. Для нього стає очевидним, що на трудівника "налягли" і поміщик, піп, шинкар, і "свій брат-богатир", що "всім бажається поїздити" на шиї безправного селянина. Під впливом лихого "товариства" Чіпка опустився на саме дно життя. Проте добро в його натурі на якийсь час перемогло. Він соромився свого давнього безпуття "тієї кривої стежки". Пішли розмови про земство, про вибори гласних, і Чіпка закликає громаду захищати свої інтереси. Коли Чіпку наказом губернатора було виведено з управи "по неблагонадійності", то ця кривда стала останнім поштовхом, що зіпхнув правдошукача на стежку сліпої помсти. Грабунки, вбивства зводять нанівець його протест. Кров невинних людей страшним тавром заплямовує Чіпку. Із правдошукача він перетворився на кримінального злочинця.

Грицько, найближчий приятель дитячих літ Чіпки, обирає інший життєвий шлях. Міряючи босими ногами курні заробітчанські шляхи, Грицько мріяв про "хату теплу". Невдачі, бідкування, злигодні породили у хазяйновитого парубка егоїзм, байдужість до долі інших, корисливість. Навіть приятелювання з Чіпкою Грицько намагався використати для власного збагачення. Неприховане злорадство щодо Чіпки, зневага свого товариша – це так само своєрідна трагедія Грицька.

Максим Гудзь – це ще один яскравий тип трагічної особистості, "пропащої сили". Душа Максима рвалася до енергійного діла, на широкий простір. Казарма зламала його небуденну силу. Максим страждав від безглуздої служби-муштри. Коли йому потрапила до рук "граматка", самотужки опанував азбуку і навчився по церковних книжках читати. Горілка, до якої Максим звик, вимагала грошей, і він не соромиться грабувати людей, оббирати солдатів. Всякими неправдами Максим збагачується і повертається в село через тридцять років з грошима та "заслугами". Максимів хутір стає пристановищем грабіжників. Морально зіпсований солдатчиною, Максим живе єдиною пристрастю – збагаченням.

Трагедія людської особистості чи не найбільш зворушливо відтворена в образі Мотрі. Мотря – одна з найтрагічніших постатей в українській літературі. Із психологічною переконливістю вмотивовано останній крок жінки. Вона була готова віддати заради сина все. Та, не витримавши страшних випробувань, які впали на її сиву голову, не знісши кривавого розбійництва Чіпки, мати викриває його злочин. Так образ матері-страдниці, її чесні, справедливі рішення і дії набувають символічного звучання: це сама справедливість, саме людське сумління карали і злочин, і злочинця, ким би він не був. Такий поворот у розвитку образу цієї трагічної особистості засвідчує неминучість перемоги добра над злом як однієї з етичних засад нашого народу.

2. Відтворення настроїв людини через образи природи у збірці "Сонячні кларнети" Павла Тичини.

Збірка "Сонячні кларнети" (1918) стала етапною подією в українській літературі. Л. Новиченко назвав її одним із наймузикальніших творінь у світовій поезії.

Світ "Сонячних кларнетів" сповнений і дзвінких, і пастельних барв та звуків.

Світлові і звукові барви творять світлову музику сонячних кларнетів, які, за визначенням одного із дослідників П. Тичини А. Ніковського, нагадують "щось подібне до довгих блискучих трембіт в руках янголів... Кларнети – це сурми світла, космічного ритму, трембіти, зіткані з проміння".

У вірші "Гаї шумлять" відчуваємо гармонійне поєднання людських почуттів і краси природи. Поезія пронизана молодечою жагою життя, щасливими сподіваннями. Чудовий иеизаж змальований дбайливо підібраними одна до одної фарбами. Ліричний герой, захоплений красою рідної землі, щасливий від єднання з цим чудовим гармонійним світом, що сповнений мелодій, кольорів, благодатних почуттів. У першій строфі автор використовує паралелізм і синонімічну тавтологію, характерні для цієї поезії.

Звичайний краєвид під пером митця постає дивовижно прекрасною картиною, що наповнена казково-чарівними мелодіями. Мелодійність досягається за допомогою відповідної ритміки, повторів, асонансів, алітерацій.

У поезії "Арфами, арфами..." у символічному образі дівчини-весни закладене оптимістичне передчуття випробувань і тривоги, які постануть перед українською нацією. Вони накладаються на пласт особистих очікувань ліричного героя. Поезія прочитується як багатогранне і святкове сприйняття особистої весни і весни нації. Їхньої молодості, буяння сил, надії, тривоги, сподівання злету, перемоги.

Вже у "Сонячних кларнетах" спостерігаємо славнозвісні неологізми П. Тичини: самодзвонні арфи, ніжнотонні думи.

У поезії "Арфами, арфами...", крім музичних образів, створено розкішний зоровий образ-символ молодості весни. За вишуканими тропами (метафоричними епітетами, порівняннями) постає персоніфікований образ прекрасної дівчини, до ніг якої схиляються і квіти, і прозорі дощі, і громи, і веселки. Кожна поезія Тичини зі збірки "Сонячні кларнети" – це розгорнута метафора, яка тонко передає мелодію слова і трепет душі.

Збірка "Сонячні кларнети" завершувалася невеликою поемою "Золотий гомін", яка є гімном весняному сонцю, повносиллю буття. Передчуття омріяної волі, віра в національне і соціальне визволення знаходять відгук у природі, яка відповідає ліричному героєві "золотим гомоном".

Такою радісно збудженою, очікуючою, напруженою входила у ХХ століття українська нація. Душа П. Тичини висловила це очікування радості з надзвичайною силою. Національний оптимізм початку століття є однією із визначальних рис поезій збірки "Сонячні кларнети", які роблять її рідкісним явищем мистецтва. Треба підкреслити, що до прийомів того високого мистецького стилю, який став визначальним у збірці "Сонячні кларнети", поет звернувся уже на початку свого творчого шляху.

У природі, котру сприймав як величний храм, сонцесяйний собор і до якої ставився з обожнюванням та поклонінням, вбачав юний поет джерела життя і любові. Захоплення повнотою життя висловлене в образах і звучанні поезії "Ви знаєте, як липа

шелестить...". Шелест липи, сон старих гаїв, місячні весняні ночі – символи молодого чуття, що купається у безкраї Всесвіту. Вірш характеризується винятковою музичністю, замилюванням звучання українського слова. У ньому – прекрасна чуттєва картина української ночі.